

/ ÀLEX ROMAGUERA

“No hem de parlar de cooperació, sinó de **coresponsabilitat**”

Alex Romaguera
@AlexRomaguera

Quan comences a fer tasques pedagògiques a l'Amazònia peruana?

Curiosament, jo vinc de l'educació artística, de la qual he observat el potencial curatiu. Va ser arran d'una invitació a l'Amazònia, ara fa quinze anys, que vaig començar un programa basat en el principi que la salut no es limita a la superació de la malaltia, sinó que també implica garantir un benestar integral.

Les polítiques públiques atempten contra aquest benestar?

Hi atempten des del moment que l'Estat s'inhibeix dels vessaments de petroli que causen Petroperú i altres companyies als afluent de l'Amazònia. És un fenomen provocat pel nul manteniment de les infraestructures per on circula el cru i que ha posat en perill l'ecosistema i la vida de les poblacions, per les quals els rius són les carreteres per on transiten i un recurs que els permet subsistir.

Les multinacionals tenen mània ampla per operar a la zona?

El protocol de Kyoto estableix que els pobladors que es cuidin dels boscos seran beneficiaris de la terra. Però la realitat és diferent: l'Estat autoritza les empreses a extreure la fusta de les parcel·les que considera secundàries i, un cop netes, les premia permetent que reforestin les terres amb palma d'oliva.

Què hi diuen les comunitats de l'Amazònia, no es rebel·len?

Es troben amb un discurs que defensa l'explotació de la terra i que, davant la manca d'alternatives per sembrar i vendre els seus productes a un preu just, és millor treballar per les companyies sota condicions que voregen l'esclavitud. També hi contribueix la manca de consultes vinculants, especialment a les comunitats natives, ja que només se les informa del projecte. Al marge que, d'acord amb la llei peruana, aquestes comunitats són propietàries del sòl, però no del subsòl, que, en tenir caràcter públic, està a mercè dels interessos de l'Estat.

Quina sortida plantegeu els agents socials?

Amb les comunitats, hem activat plans per capacitar els joves en fusteria, mecànica, agricultura i altres professions. Sobretot amb el benentès que, fins que no formen una família, tenen prohi-

bit disposar d'un terreny propi per cultivar. Malauradament, el govern regional s'ha negat a ajudar-nos i tan sols una candidata a les eleccions presidencials d'aquest 10 d'abril defensa la participació popular en la definició del model ambiental: Verònica Mendoza, del Frente Amplio. La resta diuen que les multinacionals s'ocuparan de gestionar-lo. Es pensen que la naturalesa és un trencaclosques en què tot el que es destrossa es regenera.

Ignoren els impactes de les extraccions?

L'Amazònia és el rebost d'aigua més gran del món. Alberga una biodiversitat extraordinària i, de la mateixa manera que genera infeccions viríques, concentra les propietats més importants per curar-les. L'afany productivista, però, l'està destrossant.

Quins efectes genera en el clima?

La desforestació ha fet augmentar les inundacions i les sequeres i, de retruc, ha extingit el cultiu d'arròs i la producció de fusta de caoba. Tots els efectes estan concatenats, també per a les comunitats, que, en estar exposades a temperatures de 40 graus, han vist empitjorar la seva salut.

El turisme tampoc no hi ajuda?

En general, no reconeix les capacitats dels nadius i veu la pobresa com una cosa exòtica. En canvi, hi ha un turisme vivencial que s'apropa i valora diferents aspectes de l'Amazònia. Per exemple, que les plantes es complementen entre si: unes donen ombra, altres proteïnes i d'altres garanteixen la fertilitat de la terra. Aquest aprenentatge ens implica a tots.

És la manera d'apoderar la societat?

Intentem que les famílies contribueixin a cohesionar els pobles i que les organitzacions populars actuïn com a instàncies representatives dels territoris. Després, treballem perquè, en l'àmbit polític, hi hagi governs que dominin suport a l'autogestió de les comunitats. Per això no hauríem de parlar de cooperació, limitada a la durada dels projectes, sinó de coresponsabilitat. Només amb aquest suport de dins i de fora del país, les poblacions es veuran capaces de defensar la terra. ◀

inDirecta

Jorge Luis Vélez

Formador a l'Amazònia peruana

L'Amazònia va pel camí de convertir-se en un desert tòxic. Aquest és el temor que Jorge Luis Vélez, educador i consultor en salut, manifesta quan relata els efectes que causa l'explotació de les companyies extractives sobre el territori. Una activitat que cada dia provoca alteracions en el subsòl de la selva, amb les consegüents repercussions per al medi i la vida de les seves habitants, homes i dones que han establert una cosmovisió que les integra a l'ecosistema com una capa més. Apoderar les famílies i els sectors més joves perquè hi desenvolupin les seves capacitats és l'objectiu amb què treballa Vélez i les organitzacions populars creades els darrers anys. Són agents que, després del desencís que ha representat el govern d'Ollanta Humala, creuen que cal una nova fornada de càrrecs polítics partidaris d'un altre model de desenvolupament. En aquest horitzó i la resistència activa de les comunitats, Vélez troba l'estímul per continuar la seva tasca al pulmó més gran del planeta.